

OSREDNJA
KNJIŽNICA
V CELJU

GOSPODARJENJE V PRVEM POLLETJU

V 15. številki Emajlirca smo pod naslovom »Poslovanje v prvem polletju« pomotoma obravnavali le poslovno poročilo za skupne službe. Našim sodelavcem v finančno-računovodskem sektorju se opravičuje. Ti so nam dali na razpolago celotno analizo poslovanja v prvem polletju, ki zajema vsako posamezno TOZD in skupne podatke za celotno podjetje.

St. 16
Leto XXVI.
25. 8. 1976

Celje - skladišče

D-Per

214/1976

1119760650, 16

COBISS

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI EMO CELJE

V našem poslovanju v prvem polletju smo imeli velike težave, podobne kot so bile v preteklem letu. Tudi v letošnjem letu je bilo zmanjšano povpraševanje po naših izdelkih, kar je povzročilo zmanjšano rast proizvodnje s tem pa tudi produktivnosti. Podatki v polletnem obračunu kažejo močan odmik od smeri, ki je bila začrtana v začetku leta. Ta odmik od predvidene rasti nam narekuje potrebo po racionalnejšem in rentabilnejšem poslovanju kakor tudi po maksimalni zaostritvi odgovornosti za izvajanje nalog. Še vedno je čas, da kljub neugodnim gospodarskim rezultatom v preteklem obdobju zagotovimo do konca tekočega leta boljše rezultate.

Če primerjamo našo proizvodnjo z istim obračunskim obdobjem lanskega leta ugotovimo, da smo jo izvršili odnočno dosegli le 74 odstotkov. To pa je mnogo manj kot smo predvideli z našim gospodarskim načrtom.

Poročilo navaja, da je glavni razlog za nedoseganje planirane proizvodnje poslabšanje plasmana naših izdelkov na kar je močno vplivala zmanjšana kupna moč prebivalstva. Tako je bilo treba zaradi zmanjšane prodaje, zmanjšati proizvodnjo posode v TOZD tovarne posode, da smo se izognili pretiranemu naraščanju zalog.

Prodaja

Po podatkih v polletnem poročilu smo v letošnjem prvem polletju dosegli le 75 odstotkov od planirane, v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta pa smo dosegli 104 odstotke prodaje.

Kot je že omenjeno, se je kupna moč prebivalstva znatno zmanjšala, krizna situacija, ki smo jo občutili v prvem tromesečju še vedno traja. Na prodajo je tudi vplival novi zakon o zavarovanju plačil. Ta je v aprilu zavrl prodajo v celotni Jugoslaviji.

Tako stanje na trgu se je sicer delno popravilo v maju in juniju,

vendar je močno vplivalo na zmanjšanje prodaje.

V letošnjem letu je obseg sklenjenih pogodb z našimi kupci sicer zadovoljiv, vendar je njihova realizacija s strani kupcev zelo slaba. Ti na vse načine odklanjajo izpolnjevanje pogodbenih obveznosti.

Kar se tiče povpraševanje po naših artiklih je še vedno največje povpraševanje po ekonom loncih in etrena posodi. Teh artiklov po katerih je največje povpraševanje pa premalo proizvajamo.

V bodoče bomo morali sprejeti konkretne ukrepe, da bomo proizvajali tiste artikle, ki gredo v prodajo, skratka prisluhniti bomo morali domačemu tržišču bolj kot doslej.

O rekordnih mesečnih izvozih ob koncu lanskega leta in v prvih mesecih letošnjega leta smo že pisali. Takrat smo dejali, da si bomo prizadevali, da se ta trend izvoza, če že ne poveča pa vsaj obdrži. Tako smo pri izvozu v letošnjem prvem polletju dosegli lepe uspehe, saj smo izvozili enkrat več kot v istem obdobju lanskega leta.

Naš glavni izvoznik je še vedno le TOZD tovarna posode, izvažajo pa tudi TOZD EMO kontejner za katerega pa niso zajeti podatki o njegovem izvozu v polletnem poročilu.

Ze v začetku leta smo mnogo pisali o tem, da si morajo tudi ostale TOZD prizadevati, da bodo več izvažale, vendar doslej niso dosegle kakih vidnejših uspehov.

Nekoliko se tolažimo s tem, da so zaloge gotovih izdelkov nekoliko manjše od enakega obdobja v lanskem letu. To pa je slaba tolažba kajti tudi proizvodnja je manjša.

Največje zaloge izdelkov so v TOZD tovarna posode in TOZD TOBI v Bistrici.

Nabava in uvoz

Tako uvoz kakor tudi nabava reprodukcijskega materiala na domačem trgu je manjša kot v istem obdobju lanskega leta. Od vsega reprodukcijskega materiala smo nabavili na domačem tržišču 71,2 odstotka, direktno smo uvozili za 101, odstotek, preko posrednika pa smo morali uvoziti 18,7 odstotkov repromateriala.

Pri nabavi materiala pa ni šlo vselej tako gladko in so se zlasti

v juniju začele pojavljati težave predvsem pri nabavi tanke pločevine zaradi česar je bila prizadeta proizvodnja v TOZD tovarna radiatorjev in TOZD tovarna posode, toda kljub temu te težave niso vplivale na proizvodnjo v prvem polletju.

Povišale so se cene srednje debelše pločevine za 8,4 odstotka in orodnega jekla za 7,2 do 17 odstotkov. Cene ostalih materialov so ostale neizpremenjene.

Stroški poslovanja

Stroški poslovanja so doseženi na plan 84 odstotkov, odnočno preseženi na dosežen obseg proizvodnje ker fiksni stroški v glavnem nastanejo ne glede na obseg poslovanja. Tudi direktni stroški (material) so manjši, če proizvodnja poteka v normalnih serijah. Amortizacija je dosežena 66 odstotno na plan, ker je bila v planu upoštevana minimalna amortizacija in amortizacija nad predpisano stopnjo, obračunana pa je samo minimalna amortizacija.

Povprečni osebni dohodek se je v primerjavi z lanskim polletjem povečal. Lansko leto je znašal 2.790 din, letos pa 3.214 din. Osebni dohodki so višji za 15 odstotkov. Največje povečanje osebnih dohodkov izkazuje TOZD tovarna frit, tovarna radiatorjev in orodjarna.

Finančni rezultat

Če govorimo o finančnem rezultatu v prvem polletju, moramo reči, da je več kot kritičen. Izguba po plačani realizaciji znaša 87.425 milijonov din, po fakturirani realizaciji pa 40.845 milijonov din. Ta izguba nastaja zaradi nizke realizacije gotovih izdelkov, poleg tega pa so stroški poslovanja višji zaradi zmanjšane obsega poslovanja.

Najslabši rezultat poslovanja izkazuje TOZD tovarna posode, TOBI Bistrica in tovarna odpreskov. TOZD tovarna radiatorjev, tovarna kotlov, orodjarna in elektro računalniški center pa izkazuje dobiček.

To je kratek pregled našega gospodarjenja v prvem polletju letošnjega leta in lahko rečemo, da je več kot nujno, da vse TOZD brez odlašanja sprejmejo take akcijske programe, ki bodo sanirali nastalo izgubo.

POSOJILO ZA GRADNJO CEST

V zadnji številki našega časopisa smo poročali o tem, koliko smo vpisali posojila za gradnjo naših cest. Podatki, ki jih objavljamo sedaj so zbrani do 16. avgusta 1976. Iz njih je razvidno, da je število vpisnikov nekoliko naraslo. Štab za vpis posojila priporoča vsem sodelavcem, ki niso še vpisali posojila naj to čimprej store.

TOZD	Število zaposlenih	Število vpisnikov	din	%
Frite	41	40	49.500,00	95
Posoda	1715	1285	1.107.051,00	74,92
Kotli	134	101	127.200,00	75,3
Radiatorji	148	103	193.000,00	69,59
Odpreski	145	110	133.800,00	76
Orodjarna	128	114	150.200,00	88,97
ERC	31	31	55.500,00	100
EMO kontejner	275	179	258.370,00	65
Skupne službe	673	422	668.800,00	62,70
	3290	2385	2.743.421,00	66,91

Tovariš Edi KOMERIČKI je vpisal posojilo za ceste svoj enomesečni OD 3.000 din, Anton CVIRN pa 5.000 din.

Predsednik štaba
Jože Oštir

Načrtno delo DS

Organi samoupravljanja — delavski svet OZD in delavski sveti TOZD morajo imeti svoj sistem in metodo dela, če hočejo uspešno opravljati svojo družbeno funkcijo. Sodeč po sedanjih pogovih na raznih sejah teh organov pa smo vprašanje sistematičnega in metodičnega delovanja organov upravljanja zlasti zadnje čase nekoliko zanemarili.

Letos so bili izvoljeni novi delegati v delavski svet OZD in delavske svete TOZD. Vsi ti delegati bi morali biti do podrobnosti seznanjeni z načinom dela organov samoupravljanja, kar bi jim mnogo olajšalo delovanje v teh organih.

Na seji delavskega sveta OZD EOM, ki se bolj poredkoma sestaja, smo lahko zabeležili dolgo debato, ki je zadevala le individualne interese, medtem ko je bilo z ostalimi točkami dnevnega reda, ki so bile pomembne za celotno podjetje, kaj hitro opravljen. Ta pojav pa ni nov, temveč se vleče kot rdeča nit v vsem razvoju samoupravljanja, ko skušajo posamezniki zasenčiti s svojimi individualnimi interesi ostala važna gospodarska vprašanja.

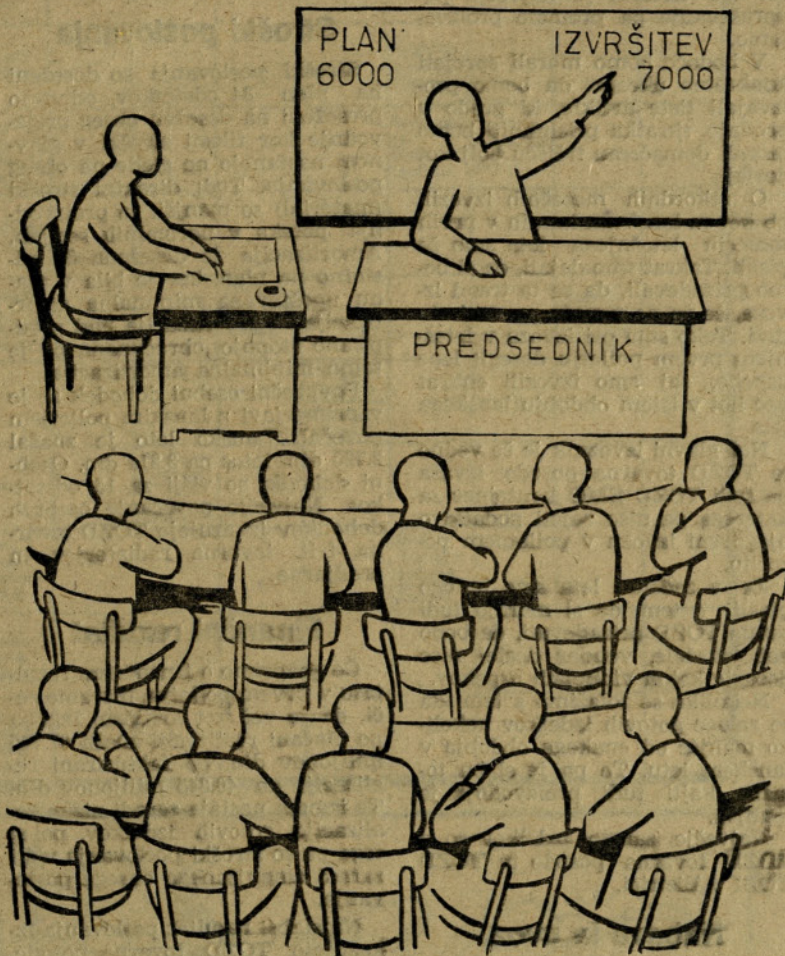
Delavski svet sprejema važne odločitve na svojih sejah, zato mora delati sistematično in načrtno. Vsebinska njegovega dela pa (Nadaljevanje na 2. strani)

Načrtno delo DS

(Nadaljevanje s 1. strani)
se ne omejuje le na zasedanje, temveč se mora aktivno ukvarjati s problematiko OZD kakor tudi s problematiko posameznih

lota na zasedanju čimbolj aktivno. Vsak delegat delavskega sveta pričakuje, da bo zasedanje čim boljše pripravljeno in da bo pravočasno informiran o vseh vpra-

ZASEDANJE DELAVSKEGA SVETA

TOZD, ko gre za vprašanja, ki zadevajo celotno organizacijo združenega dela.

Sistem in metode dela delavskega sveta OZD, ki mu daje osnutek zakona o združenem delu odgovarjajoče mesto glede na prehojeno zgodovinsko vlogo v razvoju samoupravljanja, nimajo le ozkega tehničnega pomena, temveč širši družbenopolitični značaj, ki močno vpliva na razvoj samoupravljanja v skladu z ustavnimi določbami.

Za pripravo seje delavskega sveta in njegov sklic je odgovoren predsednik delavskega sveta, kar gotovo ni majhna odgovornost, če vzamemo, da redno dela na določenem delovnem mestu in se mora kot predsednik ukvarjati s celotno problematiko upravljanja.

Predsednik delavskega sveta lahko odločilno vpliva na metodično pripravo zasedanja delavskega sveta, če temeljito pozna vsebino zasedanja. Zato je potrebno, da predsednik delavskega sveta prisostvuje sejam drugih organov upravljanja in strokovnim razpravam vodstva podjetja, na katerih so obravnavana gospodarska vprašanja, ki so v pripravi za zasedanje delavskega sveta.

Predsednik delavskega sveta sam ne odloča, vendar je odgovoren, da bo delavski sveta kot ce-

šanjih, ki so na dnevnem redu zasedanja.

Tako kot v drugih večjih podjetjih imamo tudi pri nas posebno službo v okviru sektorja za po-

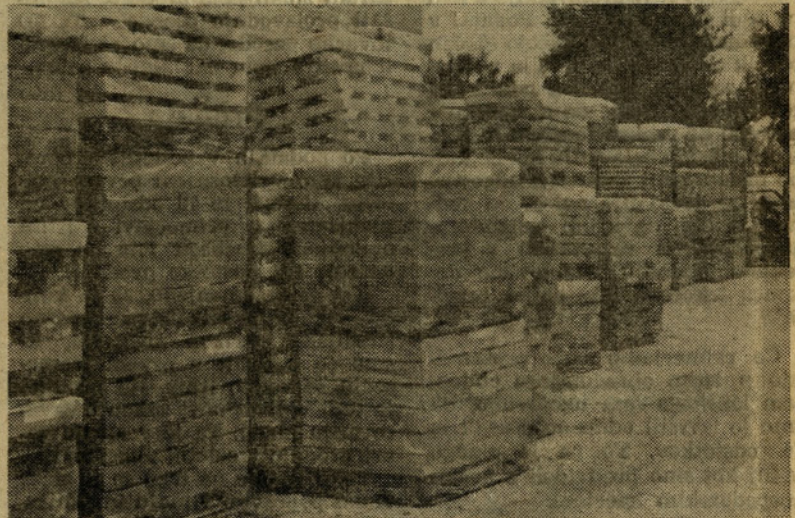
slovno koordinacijo, ki skrbi za priprave za zasedanje delavskega sveta in tudi drugih organov upravljanja. To je samoupravni sekretariat. Ta ima svojo določeno funkcijo, nikakor pa ne sme in ne more biti nekaj podaljšek administracije temveč mora opravljati delo za organe upravljanja.

Da se delovanje delavskega sveta OZD in drugih delavskih svetov TOZD ne odvija sistematično tako kot bi želeli, je velika pomanjkljivost v tem, da že v začetku leta ne sprejmemo plana dela vseh organov upravljanja. Tak plan dela bi bil v veliko pomoč tudi strokovnim službam, ker bi vnaprej vedele, kakšno gradivo morajo pripraviti in kdaj ga morajo pripraviti. Poleg tega bi bil prek našega časopisa lahko vsak član kolektiva seznanjen s takim orientacijskim planom dela organov upravljanja torej tudi delegati in delegacije, ki bi lahko delale na ta način bolj načrtno in učinkovito.

Z ustanovitvijo TOZD v skladu z ustavo, so se v marsičem spremenili pogoji in način dela tako delavskega sveta OZD in delavskih svetov TOZD. Zelo zmotno in škodljivo je mišljenje, da ima delavski svet OZD sedaj manjši pomen in odgovornost, kot jo je imel prej.

Kdor se je poglobil v vsebino osnutka zakona o združenem delu, je lahko zaznal, da daje zakon delavskemu svetu OZD pomembno vlogo v našem samoupravnem sistemu.

Da bi tako delavski sveti OZD kot tudi delavski sveti TOZD delali načrtno in sistematično, jim je potreben poslovnik za njihovo delo, ki ga sprejmejo sami. Sedanja poslovnik za delo delavskega sveta in drugih organov upravljanja v EMO je star že nekaj let in je že zastarel. Tega poslovnika tudi nima nobeden delegat, čeprav je še v veljavi in bi lahko delegatom koristil pri njihovem delu.

Čas počitnic je mimo, zaloge gotovih izdelkov pa se nam kopičijo na dvorišču iz dneva v dan. Tolažimo se, da bodo skopnele zadnje četrtletje, toda same od sebe prav gotovo ne. Če hočemo, da nam bo šlo bolje, jih moramo spremeniti v denar, skratka, moramo jih prodati. Še pred nedavnim so nam sodelavci iz naše prodaje zagotavljali, da bo v jeseni »vse šlo«. Upajmo, da bo to res, sicer se bomo v zalogah gotovih izdelkov »zadušili«

Rezultati poslovanja

Vred. v 000 din

Elementi	Doseženo I—VI/75	Plan I—VI/76	Doseženo I—VI/76	Indeks	
0	1	2	3	4	5
CELOTNI DOHODEK po plač. real.	—	—	376.397		
CELOTNI DOHODEK po fakt. real.	414.659	564.296	422.977	75	102
DRUŽBENI PROIZVOD	124.224	179.725	96.942	54	78
Amortizacija	15.075	25.226	16.711	66	111
Dohodek po plač. realizaciji	—	—	33.651	—	—
DOHODEK po fakt. real.	109.149	154.499	80.231	52	74
Zakonske in pogodbene obveznosti	31.799	36.260	24.733	68	78
Osební dohodki	81.440	107.033	96.343	90	118
FINANČNI REZULT. po plač. real.	—	—	87.425	—	—
FINANČNI REZULT. po fakt. real.	4.090	11.206	40.845	—	—
Proizvodnja — ton	14.255	14.170	10.493	74	74
Proizvodnja — v 000 din	503.669	656.617	507.474	77	101
Realizacija	405.281	561.999	420.810	75	104
Izvoz v \$	1.527.571	2.262.500	2.994.353	132	196
Povprečni OD neto na zaposl. (primerljiv s podatki Zavoda SRS za statistiko)	2.790	3.463	3.214	93	115
Povprečno štev. zaposl.	3.574	3.538	3.470	98	97

Slovenija od 1976 do 1980

Konec letošnjega julija so delegati na sejah zborov skupščine SR Slovenije obravnavali in sprejeli predlog družbenega plana razvoja naše republike v obdobju med letoma 1976 in 1980. Gradivo družbenega plana je obsežno, zato bomo našim bralcem predložili le kratek pregled, ki bo razumljiv za vsakogar.

Kvalitetnejši gospodarski in družbeni razvoj bo moč doseči le z določnejšim uveljavljanjem prvin, ki prispevajo k stabilizaciji gospodarskih gibanj, ob hkratnem vzdrževanju dinamične rasti in potrebnem prestrukturiranju, kar pa bo glede na protislovnosti eden najtežjih problemov, ki jih bo moč premagovati le postopoma.

Težišče razvojnih naporov bo v izgradnji skladnejše gospodarske in družbene strukture, ki naj omogoči optimalnejšo izrabo last-

nih možnosti v republiki in uspešnejše vključevanje v proizvodno strukturo Jugoslavije s prilagajanjem potrebam trga, smotrno delitvijo dela in sredstev in glede možnosti vključevanja v mednarodno delitev dela.

Usposabljanje gospodarstva za učinkovitejši nastop na mednarodnem tržišču pomeni enega najpomembnejših kvalitativnih dejavnikov dinamičnega in učinkovitejšega razvoja nasploh. Hkrati se bistveno povečuje odgovornost organizacij združenega dela in SR

VREDNOSTNI PAPIRJI V SLUŽBI SELEKTIVNE POLITIKE

S sprejetjem plana družbenega razvoja v naslednjih petih letih je Skupščina SFRJ določila tudi smernice kreditno-monetarne politike. Osnovni cilj in naloge denarnih tokov bodo: podpiranje predvidenega gospodarskega razvoja, sprememba strukture proizvodnje, podpiranje njih sredstev v skladu s cilji trgovinske in plačilne bilance. politike ekonomske stabilizacije in uporabljanje razpoložljivih finanč-

Skupščina je natančneje določila cilj skupne kreditno-monetarne politike in sprejela naslednje opredelitve: preskrba gospodarstva z denarnimi sredstvi (monetizacija in kreditiranje) in podpora razvijanja ekonomskih odnosov s tujino.

S skupno kreditno-monetarno politiko za vsako leto bodo določeni okvirni povečanja denarne mase in kreditov. Sredstva primarne emisije se ne bodo uporabljala za investicije in druge oblike končne porabe, razen v izjemnih primerih. Potreben obseg denarne mase bo zagotovljen predvsem z ustreznim urejanjem obsega bančnih kreditov. Da bi se to doseglo, bo treba uporabljati predvsem instrument obveznih rezerv Narodne banke Jugoslavije. To naj bi tudi prispevalo k temu, da bi bil mehanizem za izterjanje zapadlih terjatev učinkovitejši.

Izvajanje selektivne kreditne politike bo zagotovil mehanizem samoupravnih sporazumov bank.

S kreditno-monetarno politiko NBJ in narodnih bank republik in pokrajin bo iz sredstev primarne emisije in s samoupravnim sporazumom poslovnih bank zagotovljeno usmerjanje sredstev poslovnih bank: za kreditiranje prirave in izvoza in storitev, kreditiranje zalog in proizvodnje osnovnih kmetijskih proizvodov, podporo prodaji domače opreme in ladij v državi in tujini, usmerjanje uvoza iz držav v razvoju, za izvajanje investicijskih del v tujini in za kreditiranje zalog kovin in drugega blaga za izvoz. Poleg teh določenih sprememb bo lahko z letnimi resolucijami o ekonomski politiki predvideno tudi kreditiranje drugih namenov ob istočasnem natančnem določanju meril za pogoje kreditiranja.

Kot instrument selektivne kreditne politike bodo uporabljene tudi obrestne mere za kredite iz primarne emisije.

Tudi v tem petletnem obdobju družbenoekonomskega razvoja se bo nadaljevala konverzija kratkoročnih kreditov v dolgoročne. Predvideva se, da bodo kot instrument selektivne kreditne politike vse bolj uporabljeni vrednostni papirji in drugi podobni dokumenti, ki so jih izdala OZD na podlagi svojih blagovno-denarnih poslov.

V tem kontekstu so zelo pomembne tudi koncepcije o graditvi novega bančnega sistema s razvijanjem internih, osnovnih in združenih bank, v katerih bodo delivci v OZD uveljavljali svoje samoupravne pravice v dohodkovnih in blagovno-denarnih razmerjih. Tako bo zagotovljen učinkovit mehanizem neposrednega usmerjanja dohodka v procese reprodukcije, o čemer bodo delavci neposredno odločali. Kontrolo in usmerjanje denarnih tokov v državi in v odnosih s tujino bodo delavci v združenem delu zagotavljali s povezovanjem internih, osnovnih in združenih bank; seveda pa tudi z usmerjanjem njihovega poslovanja.

Zelo zanimiv je sklep, da se bodo tudi s politiko obrestnih mer ustvarjali pogoji za zaviranje rasti obveznosti OZD.

Nov plan bo predstavljal splošen družbeni napor, da se poveča kvaliteta gospodarjenja. To med drugim pomeni, da se bo povečala udeležba OZD v denarni masi in da bo zagotovljen enakomerni priliv denarja v gospodarske tokove — vse z namenom, da bi reprodukcijski proces v gospodarstvu nemoteno potekal.

Slovenije za položaj Jugoslavije v mednarodni menjavi in za stanje plačilne in devizne bilance.

Enega od kvalitativnih dejavnikov gospodarskega razvoja predstavlja produktivnost. Z rastjo lete v minulem srednjeročnem obdobju nismo bili uspešni. Delež produktivnosti v naraščanju družbenega proizvoda bi namreč moral po prvotnih predvidevanjih v obdobju 1971—1975 znašati 75 odstotkov, znašal pa je samo 34.

Med strateške naloge skupne razvojne politike sodi zato v sedanjem srednjeročnem obdobju povečanje deleža produktivnosti v prirastu družbenega proizvoda. Tako naj bi bilo v tem obdobju od vsakih novo ustvarjenih sto dinarjev 57 dinarjev rezultat produktivnosti. Tako v poprečju za celotno gospodarstvo. V sami industriji, v kateri je v minulem petletnem obdobju znašal delež produktivnosti v novo ustvarjenem družbenem proizvodu 44 odstotkov, pa naj bi se v sedanjem obdobju ta delež povzpela na okrog 70 odstotkov.

Ena izmed nalog, ki so pred nami v sedanjem srednjeročnem obdobju, zadeva stanovanjsko dejavnost. Samoupravne stanovanjske skupnosti bodo z združenimi sredstvi in usmerjeno izgradnjo do leta 1980 predvidoma zgradile najmanj 65.000 stanovanj. Okrog sedemdeset odstotkov teh stanovanj bo odpadlo na družbeni sektor graditve stanovanj, okrog trideset pa na stanovanja v zasebni režiji.

Vse to z drugimi besedami pomeni, da bomo tudi v sedanjem srednjeročnem obdobju ostajali pri dosedanji hitri stanovanjski izgradnji. V minulih petih letih smo namreč zgradili nekaj več od 60.000 stanovanj, s čimer smo veliko prispevali k odpravljanju stanovanjskega primanjkljaja.

Kot predvidevajo samoupravne interesne skupnosti za vzgojo in izobraževanje, bodo do leta 1980 v Sloveniji vsi otroci pred vstopom v osnovno šolo deležni male šole. Število otrok, ki jih bodo vključili v razne oblike podaljšanega bivanja v šoli, pa se bo s sedanjih 19 tisoč (podatek je lanski) povzpelo do leta 1980 na okrog 50.000. Konec tega srednjeročnega obdobja bo približno vsak deseti učenec obiskoval celodnevno osnovno šolo.

Do leta 1980 bodo občinske skupnosti otroškega varstva pridobile v vzgojno-varstvenih zavodih okrog 19.000 novih mest ter usposobile 4.000 vzgojiteljic in 1.500 varuhinj. Tako predvidevajo ocene zveze skupnosti otroškega varstva.

Poleg tega bodo za številne predšolske otroke uredili možnosti za dnevno varstvo v varstvenih družinah. Predvidevajo, da bo ta oblika varstva lahko zajela novih 5.000 otrok, predvsem tistih, ki so mlajši od treh let. Ob koncu srednjeročnega območja naj bi tako bilo družbeno organiziranega varstva deležnih kar 67.000 predšolskih otrok.

Pospešimo naše inovacije

O inovacijah in inovatorjih smo že pisali, vendar beseda ali dve o tej tako važni problematiki ni nikoli odveč.

Vemo, da inovacije pri nas in tudi drugod niso dosegle take širine kot bi jo lahko. Pri nas lahko rečemo, da je bila ta dejavnost že od ustanovitve podjetja deležna velike pozornosti, zlasti pa v prvem desetletju po končani drugi svetovni vojni. Takrat so bile inovacije zelo množične in dosegle milijone prihrankov našemu gospodarstvu.

Leta 1961 smo ustanovili poseben referat zainovacije, ki obstaja še danes. Ta referat je v času svojega obstoja opravičil njegovo ustanovitev, verjetno pa smo preveč prepuščali njegovo delovanje na stranskem tiru, namesto da bi ga vključili v neposredno aktivnost vseh dejavnikov za boljše gospodarjenje.

Kljub zapostavljanju inovacij pa je bil njihov učinek tudi v zadnjem desetletju velik in ob primerem upoštevanju te dejavnosti bi bili lahko še večji. Ni dvoma, da nobena druga investicija nam s tako minimalnimi vlaganji ne more prinesiti tako velike koristi.

V zadnjem času izgleda, da so začele delovati komisije za inovacije po posa-

meznih TOZD. Komisija TOZD Tovarna posode je imela pred mesecem dni prvo sejo, na kateri je obravnavala predloge za inovacije, ki so jih poslali delavci iz te TOZD, Stanko Rojnik, Rojc Ivo, Žnider Friderik, Ferdo Šibanc, Silvo Kukovič, Karel Podpečan, Edvard Coklič, Teodor Krajnc in Franc Oberski.

Predlogi so bili naslednji:

— izboljšanje pladnjev z namestitvijo nerjavečega roba,

— na pokrova za vrčke za mleko naj se namesto dosedanjega varjenega ročaja namesti bakelitni

— pri posodi za smeti naj se namesto dosedanjega plamenskega varenja uporabi točkasto varenje dna posode, kar bo pocenilo izdelavo,

— uvedejo naj se posebne klešče za prijemanje emajlirane posode po izdelanem prototipu,

— uvede naj se mešalna naprava za mešanje emajla v posodi po priloženem prototipu,

— sprememba tvehnološkega postopka za ekonom lonce.

Poleg teh je komisija obravnavala še druge predloge in jih v večina primerih rešila tako, da predlagatelji prejmejo odgovarjajočo nagrado. ej

Varstvo pri delu

Služba varstva pri delu je sestavila poročilo za I. polletje, ki ga objavljamo.

V službi varstva pri delu sta zaposlena dva strokovna delavca in administrativna moč, ki opravlja administrativna dela tudi za izobraževalno dejavnost.

Služba varstva pri delu je v prvi polovici leta v glavnem skrbelo, da se čimprej uveljavijo in v praksi izvajajo novi predpisi o varstvu pri delu.

V ta namen je bilo izvedeno strokovno izobraževanje delavcev, pooblaščenih za izvajanje posebnih nalog iz varstva pri delu. Le-ti so opravili strokovne izpite po 18. členu Pravilnika o osnovah za organiziranje službe za varstvo pri delu ter strokovni usposobljenosti delavcev, ki opravljajo strokovne naloge s področja varstva pri delu, vse z namenom, da se na področju varstva pri delu doseže določena strokovnost.

S pomočjo pooblaščenih delavcev je bilo ponovno uvedeno redno pregledovanje delovnih priprav in naprav, kar je bilo v letu 1975 zaradi kadrovske težave opuščeno.

V prvi polovici tekočega leta so bile izvedene vse priprave za izvedbo z zakonom določenega preizkusa znanja za vodstveni in tehnični kader.

Pripravljene so bile ustrezne skripte, ki podajajo problematiko varstva pri delu, prilagojeno razmeram v delovni organizaciji EMO. Sporedno s pripravo skript so bila pripravljena testna vprašanja za posamezne stroke in nivoje tako, da je v glavnem obdelano (razen redkih izjem) celotno področje dejavnosti OZD EMO po vprašanju varstva pri delu.

Služba varstva pri delu je izdelala tudi osnutek samoupravnega sporazuma, katerega bo potrebno čimprej dati v javno razpravo, tako da se ga z morebitnimi pripombami v najkrajšem času sprejme.

Določene težave ima služba varstva pri delu pri ugotavljanju kvalitete pri nabavi osebnih varovalnih sredstev, saj se še vedno dogaja, da se nabavljajo nekvalitetna zaščitna sredstva. Pri reklamacijah pa se običajno pojavljajo problemi, ki se največkrat rešujejo z veliko zamudo.

Kljub temu da je služba varstva pri delu (v skladu z veljavnimi predpisi) izdelala posebno pismeno izjavo, ki bi jo moral vsak dobavitelj podpisati, se v večini primerov nabavna služba tega ne poslužuje oziroma od dobaviteljev tega ne zahteva dovolj striktno. Na ta način pa je seveda otežen postopek reklamiranja.

Pri poškodbah je zaslediti rahlo naraščanje števila poškodb v primerjavi s prvo polovico leta 1975. Zlasti je zaskrbljujoč podatek o naraščanju števila težkih poškodb.

Vzroki za tako stanje so v glavnem v nepoučenosti, saj je bilo največ težkih poškodb zaradi tega, ker so opravljale dela na nevarnih strojih osebe, ki niso bile ustrezno strokovno usposobljene.

Podrobnejši podatki o stanju poškodb so razvidni iz priloženih tabel.

V tabelah so prav tako podani podatki o finančnih izgubah in izgubljenih dnevih zaradi poškodb in obolenj.

Po uveljavitvi samoupravnega sporazuma pa bo SVD morala izdelati še vse ostale interne akte, ki naj bi urejali posamezne probleme varstva pri delu, kot so: Poseben pravilnik o varstvu pri delu, Razdelilnik osebnih varovalnih sredstev, Pravilnik o ukrepih in zagotovitvi varnega ter zdravega delovnega okolja, Interne standarde za urejanje posebnih zadev varstva pri delu itd.

Pri pripravi navedenih samoupravnih aktov pa bo potrebno sodelovanje vseh strokovnih služb in vseh pooblaščenih oseb za varstvo pri delu.

S sektorjem skupnih tehničnih služb bo potrebno čimprej dokončno priskrbeti ustrezno dokumentacijo za novo nabavljeno de-

lovna sredstva (pismene izjave, interna obratovalna dovoljenja itd.).

S sektorjem vzdrževanja pa bo potrebno čimprej izvesti periodične preglede delovnih priprav in naprav (prek ustreznih institucij ali v lastni režiji).

Tudi v bodoče bo potrebno posvetiti največjo skrb varnostnemu izobraževanju in izdelavi novih ter dopoljenih navodil za varno delo na posameznih delovnih mestih.

V jesenskem roku bo potrebno izvesti tudi številne periodične zdravniške preglede, ki so bili zaradi prezasedenosti službe zdravstvenega varstva delavcev postavljeni na kasnejši termin.

Ob zaključku tega poročila pa je potrebno poudariti, da bo potrebno posvetiti več skrbi predvsem delovni disciplini v vseh TOZD in skupnih službah, saj je z večjo disciplino možno v veliki meri vplivati tudi na večjo varnost ter zmanjšanje števila poškodb in obolenj.

Rezultati dosedanjih preizkusov znanja iz varstva pri delu

Služba varstva pri delu je v zadnjem času izvajala redne preizkuse znanja iz varstva pri delu za vodstveni in tehnični kader v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in v skupnih službah.

Kljub temu, da so vsi kandidati pred izvedbo preizkusa znanja prešli posebej v ta namen izdelana skripta, rezultati samih preizkusov oziroma udeležba ni zadovoljiva.

Pri tem je potrebno poudariti, da svoje vloge ne odigrajo posamezni direktorji TOZD in sektorjev, ki so poleg pooblaščenih delavcev za varstvo pri delu prvi odgovorni za morebitne posledice.

Imenovani s svojo nezainteresiranostjo do vprašanja preizkusov znanja iz varstva pri delu prevzemajo nase izključno odgovornost poleg ostalega tudi za morebitne delovne poškodbe, ki bi nastale na delovnih mestih, ki jih vodijo, opravljajo ali nadzirajo osebe, ki predpisanega preizkusa niso opravile.

Povsem jasno je dejstvo, da osebe, ki varstva pri delu ne poznajo, zanj ne morejo odgovarjati.

Upati je, da bodo podatki v naslednjih vrsticah vzpodbudili odgovorne osebe, da pravočasno izvedejo ustrezne ukrepe in se zamujeno čimprej nadoknadi.

Številčni podatki o trenutnem stanju preizkusov znanja iz varstva pri delu:

TOZD	Število vabljenih	Opravilo	%	Ni opravilo	%
Frite	10	6	60	4	40
Posoda					
— kovinska predel.	45	31	68,9	14	31,1
— emajlir. pocinkoval.					
tehnični kader	84	42	50	42	50
Kotli	17	5	29,4	12	70,6
Radiatorji	12	7	58,3	5	41,7
Odpreski	17	13	76,5	4	23,5
Kontejner	33	20	60,6	13	39,4
Orodjarna	26	8	30,7	18	69,3
OZD Skupne službe					
Sektor vzdrževanja	36	22	61,2	14	38,8
Sektor STS	26	6	23,1	20	76,9
	306	160	52,3	146	47,7

(Nadaljevanje na 5. strani)

Stabilizacijski dosežki - nova spodbuda

Stabilizacijska aktivnost v TOZD celjske občine se nadaljuje v širokem razmahu. Samoupravni organi, družbenopolitične organizacije, strokovne službe pa vse do samoupravnih delovnih so sorazmerno aktivno vključeni v celotna prizadevanja. INDOK skupin in zborov delavcev — vsi je zbral nekaj podatkov iz najpomembnejših področij. Objavljamo te podatke.

Zniževanje stroškov in doseganje prihrankov

Iz večine TOZD poročajo o konkretnih dosežkih pri zmanjševanju stroškov in doseganju prihrankov, marsikje pa so jih uspeli zadržati na lanske ravni, kar je prav tako smatrati za pomemben uspeh. Podrobnejša poročila o tem pa so zbrana v polletnih periodičnih bilancah.

Zaloge

Praviloma še vedno naraščajo, vendar ne povsod, saj so tudi take TOZD, kjer so z velikimi napori uspeli, da so zaloge zmanjšali. Manjše zaloge imajo v LIK SAVINJA — TOZD FURNIRNICA in OPEKARNI LJUBEČNA, nekoliko večje pa so v METKI, ŽIČNI, ZLATARNI, TVO ŠKOFJA VAS in AERO TOZD KEMIJA. Povsod smo priče naporom za njihovo zmanjševanje, marsikje pa uspešno izvajajo selekcijo proizvodov in kupcev (ETOL).

Inventivna dejavnost

Po dve inovaciji so dosegli v AERO — TOZD KEMIJA, GG — TOZD GRADNJE MEHANIZACIJA, v ŽIČNI in pri AVTO CELJE, po eno pa v ZLATARNI, AERO — TOZD GRAFIKA in HMEZAD — TOZD MESNINE. Akcija se nadaljuje tudi na tem področju, precej pozitivnih premikov pa dosejajo tudi na področju normativnega urejanja področja normativne dejavnosti.

Zaposlovanje

Vsi podatki kažejo na umirjanje, saj so le redke TOZD, kjer so število zaposlenih povečali. Vse kaže, da z resolucijo o družbeno-ekonomskem razvoju naše občine postavljena stopnja ne bo presežena, kar bo ob povečani rasti industrijske proizvodnje nedvomno pozitivno vplivalo na produktivnost dela.

Energetska racionalizacija

To področje je nedvomno ena izmed najzahtevnejših stabilizacijskih nalog, zaradi tega tudi doseženi rezultati niso najboljši. Potrebno bo še veliko naporov vseh odgovornih dejavnikov, da cilje te akcije, 10 odstotkov prihrankov tudi uresničimo.

VARSTVO PRI DELU

(Nadaljevanje s 4. strani)

TABELA 1

Mesec	Smrtne		Težke		Lahke		Na poti		Skupaj	
	1975	1976	1975	1976	1975	1976	1975	1976	1975	1976
Januar	—	—	—	1	18	15	5	3	23	19
Februar	—	—	—	1	31	34	4	6	35	41
Marec	—	—	1	1	15	21	3	12	19	34
April	—	—	—	1	14	17	6	4	20	22
Maj	—	—	—	1	18	6	5	4	23	11
Junij	—	—	1	—	10	16	5	3	16	19
SKUPAJ	—	—	2	5	106	109	28	32	136	146

Tabela prikazuje stanje poškodb za vse TOZD EMO za prvo polletje 1976 v primerjavi s I. polletjem 1975.

V tabelo so zajete tudi poškodbe TOZD Tobi Bistrica in TOZD tovarne kopalnih kadi Kruševac.

Skupno število izgubljenih dni zaradi poškodb:

	Do 30 dni	Nad 30 dni
1. Matično podjetje	1.254	762
2. Kruševac	13	—
3. Tobi	586,50	203
4. EMO kontejner	263	—
SKUPAJ	2.116,50	965

Skupni finančni izdatki za izplačano hranarino zaradi poškodb v din:

	Do 30 dni	Nad 30 dni
1. Matično podjetje	148.062,25	90.357,70
2. Kruševac	780,00	—
3. Tobi	22.478,25	17.035,00
4. EMO kontejner	29.254,85	—
SKUPAJ	200.575,35	107.392,70

TABELA 19

Skupno število izgubljenih dni zaradi obolenj:

	Do 30 dni	Nad 30 dni
1. Matično podjetje	18.757	9.900
2. Kruševac	253	—
3. Tobi	1.836	1.590,50
4. EMO kontejner	21.292	—
SKUPAJ	42.138	11.580,50

Skupaj finančni izdatki za izplačano hranarino zaradi obolenj v din:

	Do 30 dni	Nad 30 dni
1. Matično podjetje	2.062.075,15	893.643,90
2. Kruševac	18.427,75	—
3. Tobi	184.362,65	133.514,30
4. EMO kontejner	274.081,85	—
SKUPAJ	2.538.947,40	1.027.158,20

PREIZKUSA ZNANJA ŠE NISO OPRAVILI:

TOZD — Tovarna kemičnih izdelkov

ZALOŽNIK Slavko, BRGLEZ Franc, RISMAN Stanko, HUDALES Tatjana

TOZD — Tovarna posode

KOŠTOMAJ Jože, PAVŠNER Vili, PLANINŠEK Ivan, DOLAR Avgust, VIŠNER Milan,

ARH Jože, REBERNIŠEK Ferdo, MEZNARIČ Vili, MAVRIN Milko, KNEZ Vinko, ROJNIK Stanko, KRAJNC Franc, KOŠTOMAJ Slavko, HORVAT Ivan, PINTER Jože, ROBIČ Franc, KVARTIČ Marjan, RAKIČ Vlastimir, POTOČAN Ferdo,

ČUDEN Franc, ŽNIDER Fric, JELER Roman, HROPOT Jože, MURŠIČ Ivan, KRAJNC Anton, ČATER Franc, JEREB Alojz, KOLAR Josip, ZORE Rudi, ZALOKAR Milan, DRAME Hinko, RAMŠAK Franc, PETERLE Marija, MURŠIČ Martina, ŽUREJ Avgust, ŠPES Anica, ČUVAN Viktor, ŽNIDER Albin, TERČE Nada, DOBERŠEK Berta, POGAČER Antonija, KORES Jože, ZOTTI Ernest, SIVKA Ivan, GABROVEC Ivan, ČANDER Jože, ŽIŽEK Marjan, KOŽUH Alojz, BREČKO Friderik, LAPAN Ivan, GORJUP Mirko, OBERSKI Franc, JEVNIŠEK Ignac, TOMELJ Marjan, MILENKOVIČ Dragan, PODPEČAN Karel, KRAJŠEK Vinko, PESAN Mihael, MARKO Martin, KLANČNIK Gorazd, KRAJŠEK Mojca, ŠTORMAN Anica, VANOVŠEK Viki, PRITEKELJ Ivan, ŠTORMAN Rado, JAN Ignac.

TOZD — Tovarna kotlov

REJČ Edvard, VOGA Dušan, RADALJAC Vinko, GRAT Tomaž, URBAŠEK Vinko, GLINŠEK Drago, CENTRIH Srečko, MILAČ Tomaž, FILIPOVIČ Živanka, VAJDIČ Miroslav, KREMPUŠ Miroslav, HENČ Slavko.

TOZD — Tovarna kontejnerjev

GERČAR Helmut, KOVAČIČ Avgust, KRANJEC Vida, GODEC Uroš, MRAK Boštjan, KOŠIR Silvester, KOLŠEK Hubert, PECIGOŠ Branko, ZEME Janko, JAKOPEK Ernest, KRAŠOVEC Karel, GOR Ladislav, KOMPLET Viktor.

TOZD — Tovarna radiatorjev

ŽOHAR Dragan, KOŠTOMAJ Rudi, PERKOVIČ Drago, REBERŠAK Slavko, TERŽAN Vlado.

TOZD — Tovarna odpreskov

HAJNŠEK Emil, TITAN Andrej, PODPEČAN Matilda, KRISTAN Ivan.

TOZD — Orodjarna

ŠALEKER Erih, DOBERŠEK Mirko, FOJS Ivan, HREN Alojz, MOŽINA Marjan, JERŠIČ Ferdo, JAUŠOVEC Martin, GROBELNIK Ivan, KOŽELJ Jože, OPREŠNIK Peter, PLANINŠEK Marjan, BARK Stanko, ŠTEBIH Anton, ŠKOFCA Leopold, GUŠTIN Ivan, VUČER Franc, LONČAREVIČ Zvone, ZAGOZDA Edi.

OZD — Skupne službe, sektor vzdrževanja

KREMPUŠ Matija, ŠTORMAN Ivan, ČATER Jože, BLATNIK Ivan, JORDAN Ivan, PETERLE Marjan, MOČNIK Ivan, NAVODNIK Stane, ŠORLI Vlado, SMREČNIK Milan, REBEK Jože, GRAJŽL Ivan, GRUBER Jože, IVANČIČ Ilija.

OZD — Skupne službe — SSTS

IVANČIČ Zmago, CIGLAR Stanislav, CIGLAR Rozalija, BOŽIČ Zoran, KOŠIR Silvo, METLIČAR Martin, POLAJŽAR Jože, TREBAR Marko, PLEVNİK Srečko, PRISLAN Marija, ROC Stefan, OŠTIR Jože, STAJNKO Vlado, KOZOVINC Adi, DROFENK Alojz, PODJAVORŠEK Vili, STANTE Franc, PRAPER Vili, KANJIR Stjepan, ASKERC Ludvik.

V gornjem poročilu niso zajeti podatki o TOZD TOBI, kjer bodo izvedeni preizkusi šele v naslednjih dneh.

ZAHVALA

Delavskemu svetu TOZD Tovarna radiatorjev in vsem mojim sodelavcem iz te TOZD se ob mojem odhodu najlepše zahvaljujem za veliko pozornost, tovarništvo in pomoč ter jim želim veliko uspehov pri njihovem delu.

Anton Arlič

OGLAS

Zelo ugodno prodam dobro ohranjeno pohištvo za dnevno sobo. Cena po dogovoru. Interesenti naj se javijo na naslov: Ivan Doberšek, Tkalska 7, Celje.

VELIKA CESTA

O cestah smo že mnogo pisali. Vemo, da smo jih v povojni dobi zamenarili in da se sedaj trudimo kako bi nadoknadjali zamujeno. Brez dobrih cest ni napredka, ni turizma, skratka, ceste so nam nujno potrebne. Zato vpisujemo sedaj posojilo pri čemer so mnogi zelo radodarni, drugim pa ne gre dinar tako od rok kot je bilo pričakovati.

Po planu bo v petnajstih letih zgrajena velika štiripasovnica od Jesenic do Đevdelije. Sedanja cesta bratstva in enotnosti, ali transjugoslovska cesta je hrbenica jugoslovskega omrežja. Po grobih ocenah gravitira na okrog 70 odstotkov vsega jugoslovskega cestnega prometa, izredno hitro narašča tudi mednarodni tranzitni in turistični promet po njej, tako, da ga komaj še zmaguje. Zato je svet republiških in pokrajinskih organizacij za ceste že pred dvema letoma imenoval posebno komisijo, ki je izdelala osnovno informacijo, ki nakazuje možnosti, da bi to pomembno cesto v petnajstih letih, do leta 1990 v celoti zgradili kot štiripasovno avtomobilsko cesto, gradnja pa bi po sedanjih ocenah veljala okrog 43 milijard dinarjev.

Glavna smer transjugoslovske ceste kot podaljša turske avtoceste se bo v Jugoslaviji začela pri Jesenicah s predorom pod Karavankami. Od avstrijsko-jugoslovske meje do Mošenj bo cesta zgrajena po popolnovi novi trasi in bo obšla Jesenice. Od Mošenj do Naklega bo potekala po že zgrajeni cesti, ki jo bo treba razširiti v štiripasovnico. Od Naklega pa bo šla spet po novi trasi mimo Kranja, Brnika, Vodic in Smartnega in obšla Ljubljano po zahodni in južni strani, od Škofljice do Zagreba bo v glavnem sledila trasi že zgrajene ceste do Zagreba. Zagreb bo cesta obšla po južni strani. Zahodno od Zagreba se bo spet priključila trasi že zgrajene ceste do Beograda, ki pa jo bo treba zaradi dotrajnosti zgornjega ustroja in nivojskih prehodov zgraditi kot popolnoma novo štiripasovno cesto. Skozi sam Beograd je cesta v dolžini 10 km že zgrajena. Od Beograda do Niša in dalje do Kumanova se bo spet v glavnem držala trase sedanje ceste. Med Kumanovim in Titovim Velesom bo na odseku ki je 56 km dolg, tekla po popolnovi novi trasi. Od Titovega Velesa do grške meje pa se bo spet držala trase sedanje dvopasovne ceste. Pri Nišu je predviden odcep proti Bolgariji in Turčiji. Tu bo tekla deloma po obstoječi cesti, deloma po novi trasi.

Cesta bi bo predvidevanjih morala biti v celoti zgrajena do leta 1990, gradili pa bi jo v treh etapah, od katerih bi vsaka trajala pet let. Prednost gradnje posameznih odsekov bo dokončno določena s podrobnimi študijami upravičenosti, ki jih sedaj izdelujejo v posameznih republikah.

Za prvo etapo, od leta 1976 do 1980 so skoraj povsod že izdelane ekonomsko prometne študije s splošnimi rešitvami, idejni in ponekod celo že glavni projekti. Na osnovi usklajevanja med republikami bodo v prvi etapi verjetno zgradili naslednje odseke transjugoslovske ceste:

— jugoslovsko-avstrijska meja (predor pod Karavankami), obvoz Jesenice (7,8 km);

— Naklo — zahodni in južni obvoz Ljubljane — Škofljica (48,5 km);

— Ljubljana—Vrhnika (12 km že v gradnji);

— Razdrto—Sežana (26 km);

— obvoz Zagreb (26,3 km);

— Zagreb (vzhod)—Okučani (110,6 km);

— Kuzmin—Ruma—Surčin (75 kilometrov);

— Surčin (letališče Beograd);

— Beograd vzhod (7 km — gradnja že odobrena);

— Beograd (jug)—Ralja (48 km — gradnja že odobrena);

— Ralja—Aleksinac (145 km);

— obvoznica Niša (22 km);

— Obvoznica Bele Palanke (3 kilometre);

— obvoznica Pirota (5 km);

— Kumanovo — mimo Skopja

—Titov Veles (56 km — gradnja že odobrena).

Gradnja odsekov Ljubljana—Vrhnika, Beograd—Surčin in Beograd—Ralja je že odobrena in so tudi že na voljo krediti mednarodne banke za obnovo in razvoj.

V prvi etapi naj bi torej zgradili 508 km nove transjugoslovske ceste, ali 42 odstotkov celotne gradnje. V finančnem smislu je to 44 odstotkov vrednosti celotne gradnje.

Predvideno je, da bi v drugi etapi, od leta 1981 do 1985 zgradili 400 kilometrov nove transjugoslovske ceste. Gradil pa naj bi naslednje odseke:

— Jesenice—Naklo (28,5 km);

— Škofljica—Zagreb — zahod (102,7 km);

— Okučani—Kuzmin (223,1 kilometra);

— Aleksinac—Niš (28 km);

— Niš—Bela Palanka (33 km);

— Bela Palanca—Pirota (25 kilometrov);

— Pirota—državna meja z Bolgarijo (28 km).

—Kumanovo (164 km) in Titov Veles—meja z Grčijo (112 km).

Po republikah odpade na Slovenijo 191 km ali 16 odstotkov sodobne avtoceste, na SR Hrvatsko 307 km ali 26 odstotkov, na SAP Vojvodino 87 km ali 7 odstotkov, na SR Srbijo 411 km ali 36 odstotkov (od tega je 10 km sodobne avtoceste skozi Beograd že zgrajene) in na SR Makedonijo 180 km ali 15 odstotkov. Poleg tega pa bo treba v Sloveniji še dokončati 79 km dolgo avtomobilsko cesto Ljubljana—Sežana, od katere je 55 km dolgi odsek Vrhnika—Razdrto že zgrajen, v Srbiji pa 110 km dolg odcep od ceste Bratstva in enotnosti v Bolgarijo Niš—Dimitrovgrad. Celotna cesta Bratstva in enotnosti od Karavank do Đevdelije bo tako dolga 1.176 km, skupaj z odcepom Ljubljana—Sežana in Niš—Dimitrovgrad pa 1365 km.

Tako velika gradnja pa bo seveda tudi zelo veliko veljala. Po predhodnih približnih ocenah bodo stroški za gradnjo celotne ceste 43 milijard dinarjev ali 2,4 milijarde ameriških dolarjev.

Za financiranje cest v Jugoslaviji so odgovorne republike in pokrajine, ki zbirajo denar iz naslednjih virov:

— prispevek od maloprodajne cene bencina in plinskega olja;

— takse za domača motorna vozila;

— takse, ki se plačujejo za tuja motorna vozila;

— drugi viri po posebnih predpisih (nadomestila za koriščenje cest, nadomestila za posebne prevoze itd.);

— sredstva družbenopolitičnih skupnosti in

— domača posojila.

S tem sistemom financiranja cest je dosežena določena stopnja avtomatizma in stabilnega pritoka denarja za ceste in manjša odvisnost od proračuna in uresničenje samofinanciranja, ki je vezano na dejansko stopnjo uporabe cest.

Republike in pokrajine so tudi podpisale družbeni dogovor, v katerem so se zavezale, da bodo del denarja, ki je predviden za gradnjo cestne mreže namenile za gradnjo avtomobilske ceste »Bratstva in enotnosti«. V tem dokumentu so tudi zapisali, da ima transjugoslovska cesta prednost pri gradnji jugoslovskega cestnega omrežja.

DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

O družbeni samozaščiti smo v našem listu že pisali, vendar menimo, da nikakor ni odveč, če o tem napišemo še nekaj bolj konkretnega. Gradivo povzemamo po vprašanih in odgovorih v OBRAMBI, ki jih vodi Franc Setinec.

Kaj je družbena samozaščita je razvidno iz 310. člena Ustave socialistične republike Slovenije, kjer je zapisano:

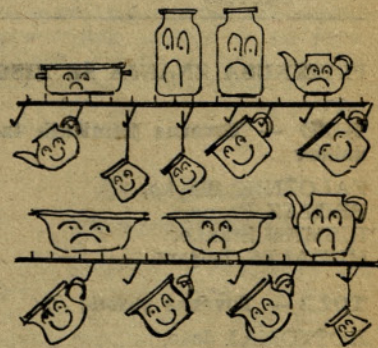
»Varstvo neodvisnosti in nedotakljivosti države, ustavne ureditve, bratstva, enotnosti ter enakopravnosti jugoslovskih narodov in narodnosti, samoupravnih pravic človeka in občana v združenem delu in na drugih področjih ter drugih pravic in svoboščin človeka, družbene lastnine in premoženja ter zagotavljanje osebne in premoženjske varnosti občanov in nadaljnega družbenega razvoja je kot družbena samozaščita pravica in dolžnost občanov, organizacij in skupnosti, družbenopolitičnih in drugih družbenih organizacij, društev ter družbenopolitičnih skupnosti«

Menimo, da je družbena samozaščita neposreden prispevek k razvoju samoupravljanja, saj povečuje odgovornost delovnih ljudi, da sami, med svojim vsakdanjim življenjem, branijo svojo družbo in svoje vrednote ter končno tudi svoj lastni položaj v takem družbenem sistemu. Nekateri širijo mnenje, da gre pri družbeni samozaščiti za nekakšen fantastičen sistem vsesplošnega vohunjenja, kjer naj bi šlo le za to, da bi varnostni organi dobili med ljudmi množico denunciantov. To seveda ni res. Nasprotno: pri družbeni samozaščiti gre predvsem za zavest, da boj proti sovražnikom našega sistema ni samo stvar policije, niti da gre samo za boj proti terorističnim in zarotniškim skupinam. Ta boj poteka tudi v našem okolju, na delovnem mestu in je naperjen tudi proti pojavom družbene neodgovornosti in nemarščine. To pomeni tudi nenehno soočenje z raznimi neresničnimi govoricami, pa

tudi s pritiski protisocialističnih in protisamoupravnih sil v delovni organizaciji in na drugih ravneh. Družbena samozaščita pomeni napolned tudi tisto kulturno raven človeka, tisto njegovo zavest, ki pomeni spopad z vsemi, ki ob vsakem problemu kličejo na pomoč državno prisilo, moč zakona in policije, ki prisegajo na vsako pismo, ki poziva k večjemu redu in odgovornosti, sami pa niso pripravljene migniti niti z mezincem, da bi duha takšnega poziva uresničili tudi v življenju. Taki navadno pozabljajo (ali pa se sprenevedajo), da bi bila družba, ki bi videla svojo varnost le v državni represiji, v resnici zelo slabo zaščiten.

Družbena samozaščita tudi ne pomeni, da mora občan, za vsako malenkost tožariti pri policiji, na davkarji, pri komisiji za ugotavljanje izvora premoženja itd. Nasprotno: družbena samozaščita pomeni zaupanje v človeka in občana, da bo zanj v okviru svojih samoupravnih, političnih in drugih institucij sam branil sebe, svoje premoženje in svoje vrednote, da bo zavračal očitne izmišljotine, da bo preprečeval vse tisto, kar očitno pomeni tudi napad na gospodarjenje z družbeno lastnino, da se bo spopadal z nosilci samovolje, neodgovornosti itd. Organe javne varnosti in druge organe bo obveščal, ko naletj na sledove organizirane protustavne akcije, kriminala, nasilja nad ljudmi in podobno.

V tretji in zadnji etapi, od leta 1986 do 1990 pa naj bi zgradili še 320 km avtomobilske ceste proti Grčiji in sicer odseka Niš (jug)

Me, »kahle«, gremo v promet, kante in skledje pa ne!

RAZGLEDNICE MESTEGA

Bili smo srečni in zadovoljni

Upokojeni člani LT EMO, ki smo bili junija na prijetnem izletu po Dolenjski in Kozjanskem, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam omogočili ta prijetni izlet.

Pri dobrem počutju nas ni motilo niti deževno vreme, ki nas je spremljalo vso pot od Celja preko Sevnice, Mokronoga, Šmarjeških Toplic, Krškega Kumrovca, Podčetrtna in nazaj do Celja. Bili smo zadovoljni in srečni saj smo se znova srečali stari znanci in sodelavci iz LT EMO.

Lepo urejen prostor pred upravnim poslopljem je postal neorganizirano »parkirišče«. Ali res ne gre drugače?

Mimo je že čas poletnih počitnic. Nekateri naši člani kolektiva so si krajšali čas na morju tako kot kaže gornja slika

Rak na jajčnikih in jajcevodih

Uspehe zdravljenja bomo izboljšali, če bo vsaka ženska po 30. letu starosti prihajala dvakrat na leto na ginekološke preiskave. Jajčnik je organ z zelo pomembno reprodukcijsko nalogo. Sestavljajo ga raznovrstne celice, ki imajo izredno velike in raznotere sposobnosti. Zato se iz jajčnikovih celic lahko razvije zelo veliko različnih tvorb ali tul. Več kakor vsaka peta izmed teh tul je zločesta — rak!

Rak jajčnikov zavzema več kot 15 odstotkov vseh rakavih sprememb ženskih spolovil. Register raka za Slovenijo zapiše vsako leto več na novo ugotovljenih primerov raka na jajčnikih. Leta 1950 jih je registriral 41, leta 1955 61, leta 1965 83, leta 1966 106, leta 1972 pa že 118 primerov. Rak na jajčnikih se lahko prične razvijati v vsaki starosti, vendar je največje število bolnic, ki se pridejo prvič zdraviti, starih od 45 do 65 let.

Bolezen se začne in napreduje zelo dolgo brez znamenj in skoraj ne povzroča težav. Zaradi lege jajčnikov v osrednjem delu spodnje trebušne votline in zaradi jajčnikove enake trdote, kot jo imajo drugi organi v mali medenici, začetne spremembe na jajčnikih z običajnimi zdravniškimi pregledi le s težavo ugotovimo. Zato prihajajo bolnice z rakom na jajčnikih pozno k zdravniku in zato splošni zdravniški pregled le redko odkrije bolezen v začetku ali v zgodnji razvojni stopnji. Tako prihajajo bolnice na zdravljenje povečini v poznem, napredovalnem stadiju bolezni. Uspešnost zdravljenja je tudi pri sedanjih medicinskih znanosti odvisna predvsem in skoraj edino od stopnje razširjenosti bolezni ob pričetku zdravljenja. Zato bomo uspehe zdravljenja izboljšali le, če bo vsaka ženska po 30. letu starosti prihajala dvakrat na leto na ginekološke preiskave, četudi bi se počutila zdravo!

Opozorilna znamenja

Le poredkoma se pojavijo pri začetnem napredovanju raka na jajčnikih nevshečnosti — nekakšna opozorilna znamenja. To so sprva neznatna in ne povzročajo tolikšnih motenj, da bi jih bolnice ne mogle prenašati ali da bi zaradi njih iskale zdravniško pomoč. Nanje bomo opozorili zaradi boljše osveščenosti naših žensk, da si bodo tudi take nevshečnosti pravilno tolmačile in zanje poiskale čimprej razjasnitev pri zdravniku. Take nevshečnosti so: napetost v trebuhu, ki se trajno povečuje in je od menstrualnega ciklusa neodvisna; tope bolečine v spodnjem delu trebuha, ki so stalne in se povečujejo; nerednosti v zvezi z menstruacijo, ki postajajo vedno bolj izrazite; bolečine v spodnjem delu trebuha, ki redno nastopajo pri težjem fizičnem delu. Težave pri izpraznjevanju črevesja in pri občevanju. Vsa ta znamenja ne pomenijo večje nevarnosti, če se pojavijo enkratno ali pa samo pred perilom, sicer pa so lahko znamenje za nastajanje tule.

Ko se pojavijo izrazita in dobro zaznavna znamenja, kot so hitro naraščanje trebuha, po-

gostno tiščanje na vodo, težave pri izpraznjevanju mehurja, prebavne težave, predvsem zaprtja, hujšanje in stalno draženje na kašelj, je bolezen navadno že zelo napredovala in se razsejala po organih trebušne votline in celo zunaj nje. Bula lahko zaradi veliko potiska trebušne organe iz prirojene lege in moti njihovo delovanje. Tekočina, ki se pri tej razvojni stopnji bolezni pogosto nabira v trebušni in celo v prsni votlini, opisane težave še poveča. Seveda je uspešno zdravljenje v tako napredovalnem stanju bolezni nemogoče. Operativno ne moremo odstraniti vsega rakavega tkiva, druga zdravljenja pa imajo pri tej vrsti raka le začasen ali samo blažilen uspeh. Zato ponovno poudarjamo, da je tudi pri tej obliki raka, kot je pri raku nasploh, uspeh zdravljenja odvisen od stopnje razširjenosti bolezni v začetku zdravljenja.

Postopki za zgodnje odkrivanje bolezni

Poleg običajnega ginekološkega pregleda opravimo še pregled skozi črevo, ginekološki pregled v različnih položajih in pregled v narkozi. Bris in pregled izločkov iz nožnice ter iz maternice le redko pokaže pozitivni rezultat, to je rakave celice. Bolj zanesljive preiskave so pregled notranjosti trebušne votline s posebnim optičnim instrumentom — laparoskopom in rentgenske preiskave s kontrastnimi sredstvi. Če nam vse te preiskave ne pojasnijo diagnoze, se odločimo, ne da bi odlašali, za poizkusno operacijo.

Zdravljenje

Vrste zdravljenja so: operacija, ionizirajoče obsevanje, citostatiki in kombinacije le-teh.

Vrsto zdravljenja izberemo predvsem po stopnji razširjenosti bolezni, po starosti ter po splošnem zdravstvenem stanju bolnice in po histoloških značilnostih rakavih celic.

V začetnih stadijih vedno operiramo, pri napredovalni bolezni pa bolnico najprej obsevamo. Bolnico nato zdravimo še s citostatiki, in če se je razsežnost bolezni po takem zdravljenju zmanjšala ter postala dostopna za operacijo, še operiramo. Najboljše uspehe imamo pri bolnicah, kjer smo začeli z zdravljenjem v začetku ali zgodnji razvojni dobi bolezni. Pri teh dosegamo petletno preživelost v več kot 80 odstotkih. Če začnemo zdraviti, ko se je bolezen že razširila po trebušnih organih, je odstotek 5-letnih preživetij znatno manjši, to je okoli 15 odstot-

(Nadaljevanje na 8. strani)

